

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (suurkoda)

5. juuli 2016*

Eelotsusetaotlus — ELTL artikkel 267 — Euroopa Kohtu kodukorra artikkel 94 —
Eelotsusetaotluse sisu — Siseriiklik norm, mis sunnib eelotsusetaotluse esitanud kohut end taandama
põhjusel, et ta avaldas eelotsusetaotluses faktilise ja õigusliku raamistiku kirjeldamisega oma esialgse
seisukoha — Euroopa Liidu põhiõiguste harta — Artikli 47 teine lõik ja artikli 48 lõige 1

Kohtuasjas C-614/14,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Sofiyski gradski sad (Sofia linnakohus, Bulgaaria) 15. detsembri
2014. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 31. detsembril 2014,
kriminaalasjas, milles süüdistatav on

Atanas Ognyanov

menetluses osalesid:

Sofiyska gradska prokuratura,

EUROOPA KOHUS (suurkoda),

koosseisus: president K. Lenaerts, asepresident A. Tizzano, kodade presidendid R. Silva de Lapuerta,
M. Ilešič, J. L. da Cruz Vilaça, A. Arabadžiev, C. Toader ja F. Biltgen, kohtunikud J.-C. Bonichot,
M. Safjan, M. Berger (ettekandja), E. Jarašiūnas, C. G. Fernlund, C. Vajda ja S. Rodin,

kohtujurist: Y. Bot,

kohtusekretär: ametnik M. Aleksejev,

arvestades kirjalikus menetluses ja 12. jaanuari 2016. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

— Madalmaade valitsus, M. Bulterman, C. Schillemans ja M. Gijzen,

— Euroopa Komisjon, W. Bogensberger, R. Troosters ja V. Soloveytchik,

olles 23. veebruari 2016. aasta kohtuistungil ära kuulunud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

* Kohtumenetluse keel: bulgaaria.

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus puudutab ELTL artikli 267, Euroopa Kohtu kodukorra artikli 94 ning Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“) artikli 47 teise lõigu ja artikli 48 lõike 1 tõlgendamist.
- 2 Taotlus esitati kriminaalasjas tehtud kohtuotsuse tunnustamise ja Bulgaarias täitmise mentetluses seoses vabadusekaotusliku karistusega, mille Taani kohus on määranud Atanas Ognyanovile.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

- 3 Kodukorra artikkel 94 „Eelotsusetaotluse sisu“ sätestab:

„Lisaks Euroopa Kohtule esitatud eelotsuse küsimustele märgitakse eelotsusetaotluses:

- a) lühiülevaade vaidluse esemest ja asjassepuutuvatest asjaoludest, nagu eelotsusetaotluse esitanud kohus on need välja selgitanud, või vähemalt ülevaade faktilistest andmetest, millel eelotsuse küsimused põhinevad;
- b) ülevaade kohaldamisele kuuluvatest siseriiklikest õigusnormidest ja vajaduse korral asjakohasest siseriiklikust kohtupraktikast;
- c) selgitus, millistel põhjustel siseriiklik kohus tõstatas liidu õigusnormide tõlgendamise või kehtivuse küsimuse ning millist seost ta nende õigusnormide ja põhikohtuasjas kohaldatavate siseriiklike õigusnormide vahel näeb.“

Bulgaaria õigus

- 4 Eelotsusetaotlusest nähtub, et vastavalt kriminaalmenetluse seadustiku (Nakazatelno protsesualen kodeks, edaspidi „NPK“) artiklile 29 ei või kohtunik kohtukoosseisu kuuluda muu hulgas juhul, kui on alust kahelda tema erapooletuses. Vastavalt Varhoven kasatsioon sad'i (kassatsioonikohus, Bulgaaria) kohtupraktikale on erapoolikusega konkreetselt tegemist siis, kui enne lõpliku lahendi tegemist avaldab kohtunik kohtuasja sisu kohta oma esialgse seisukoha.
- 5 Erapoolikuse esinemisel peab kohtukoosseis end taandama, mis tähendab esiteks, et see kohtukoosseis lõpetab asja läbivaatamise, teiseks, et kohtuasi määratakse lahendamiseks sama kohtu teistele kohtunikele ja kolmandaks, et uus kohtukoosseis alustab asja läbivaatamist algusest peale.
- 6 Kui kohtukoosseis end ei taanda, vaatab asja läbi ja teeb lõpliku lahendi, on rikutud õigusnormi, sest lahend on tehtud „menetlusnorme oluliselt rikkudes“. Kõrgema astme kohus tühistab selle lahendi ja kohtuasi saadetakse tagasi uuele koosseisule asja uueks läbivaatamiseks.
- 7 Eelotsusetaotluse esitanud kohus täpsustab, et Bulgaaria kohtud tõlgendavad „erapooletuse“ kriteeriumi eriti kitsalt. Ta märgib muu hulgas, et selle kriteeriumi täitmist kontrollib kohus ise ja kohtuniku automaatse taandamise aluseks on väiksempi viide kohtuasja asjaoludele või nende õiguslikule kvalifikatsioonile.
- 8 Samuti nähtub eelotsusetaotlusest, et esialgse seisukoha avaldamine kohtuniku poolt viib mitte üksnes kohtukoosseisu taandamiseni ja lõpliku otsuse tühistamiseni, vaid et kohtuniku distsiplinaarrikkumise tuvastamiseks alustatakse tema suhtes ka distsiplinaarasi. Nimelt vastavalt Kodeks za etichno povedenie (eetikakoodeks) punktidele 2.3 ja 7.4 on kohtunikul keelatud avaldada avalikult arvamust tema

menetluses oleva kohtuasja tulemuse kohta või avaldada esialgset seisukohta. Eetikakoodeksi punkti 7.3 kohaselt võib kohtunik väljendada oma arvamust põhimõttelistes õigusprobleemides, viitamata konkreetsetele faktilistele asjaoludele ja nende õiguslikule kvalifikatsioonile.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

- 9 28. novembri 2012. aasta kohtuotsusega määras Retten i Glostrup (Glostrupi kohus, Taani) Bulgaaria kodanikule A. Ognyanov tapmise ja raskendavatel asjaoludel varguse eest karistuseks viieteistkümneaastase vangistuse. Olles kandnud osa oma vabadusekaotuslikust karistusest Taanis, anti A. Ognyanov 1. oktoobril 2013 üle Bulgaaria ametivõimudele ülejäänud karistuse kandmiseks Bulgaarias.
- 10 Kohtuasjas C-54/14: Ognyanov esitatud 25. novembri 2014. aasta eelotsusetaotluses, mida korrati ja täiendati seejärel 15. detsembril 2014 kahe taotlusega, esitas Sofiyski gradski sad (Sofia linnakohus, Bulgaaria) Euroopa Kohtule erinevaid küsimusi selle kohta, kuidas tõlgendada nõukogu 27. novembri 2008. aasta raamotsust 2008/909/JAI, vastastikuse tunnustamise põhimõtte kohaldamise kohta kriminaalasjades tehtud otsuste suhtes, millega määratakse vabadusekaotuslikud karistused või vabadust piiravad meetmed, nende Euroopa Liidus täideviimise eesmärgil (ELT 2008, L 327, lk 27), mida on muudetud nõukogu 26. veebruari 2009. aasta raamotsusega 2009/299/JAI (ELT 2009, L 81, lk 24).
- 11 Pärast nende eelotsusetaotluste esitamist kohtuasjas C-554/14, Ognyanov, taotles põhikohtuasja pooleks olev Sofia linna prokuratuur (Sofiyska gradska prokuratura, Bulgaaria) muu hulgas, et Sofiyski gradski sadi (Sofia linnakohus) kohtukoosseis, mis asja menetles, ennast taandaks, kuna esitades eelotsusetaotluse punktides 2–4 selle kohtuasja faktilise ja õigusliku raamistiku, avaldas see koosseis faktilistes ja õiguslikes küsimustes oma esialgse seisukoha enne, kui ta asjas nõu pidas.
- 12 Eelotsusetaotluse esitanud kohus kahtleb, kas liidu õigust arvestades on õiguspärane niisugune siseriiklik õigusnorm nagu see, mida tuleb kohaldada põhikohtuasjas ja mis kohustab Bulgaaria kohtukoosseisul end taandada kohe, kui ta on avaldanud Euroopa Kohtule esitatud eelotsusetaotluses oma esialgse seisukoha seeläbi, et ta esitab põhikohtuasja faktilise ja õigusliku raamistiku.
- 13 Nendel asjaoludel otsustas Sofiyski gradski sad (Sofia linnakohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas tegemist on liidu õiguse (ELTL artikli 267 teine lõik koostoimes Euroopa Kohtu kodukorra artikliga 94, [...] harta artiklitega 47 ja 48 või muude kohaldatavate sätetega) rikkumisega, kui eelotsusetaotluse esitanud kohus pärast eelotsuse saamist menetlust jätkab ja teeb asjas sisulise otsuse, ilma et ta ennast taandaks? Selle taandamise aluseks oleks, et eelotsusetaotluse esitanud kohus avaldas eelotsusetaotluses asja kohta sisulises küsimuses esialgse seisukoha (pidades teatavaid faktilisi asjaolusid tuvastatuks ja teatavat õigusnormi nendele faktilistele asjaoludele kohaldatavaks).

Eelotsuse küsimus esitatakse eeldusel, et asjaolude ja kohaldatava õiguse kindlaksmääramisel on eelotsusetaotluse esitamist silmas pidades järgitud kõiki menetlusõiguse norme, et kaitsta menetlusosalise õigust esitada tõendeid ja ennast kaitsta.

2. Kui esimesele eelotsuse küsimusele vastatakse, et menetluse jätkamine on õiguspärane, siis kas sellisel juhul rikutakse liidu õigust, kui:
- eelotsusetaotluse esitanud kohus võtab kõik, mis ta tuvastas eelotsusetaotluses, muudatusteta üle oma lõplikku otsusesse ja keeldub faktiliste ja õiguslike järelduste ülevaatamiseks kogumast uusi tõendeid ja menetlusosalisi ära kuulamast? Tegelikult kogub eelotsusetaotluse esitanud kohus uusi tõendeid ja kuulab menetlusosalised ära vaid küsimustes, mida eelotsusetaotluses ei käsitatud tuvastatuna;
 - eelotsusetaotluse esitanud kohus kogub uusi tõendeid ja kuulab menetlusosalised ära kõikides olulistest küsimustes, sealhulgas küsimustes, mille kohta avaldas kohus oma seisukoha juba eelotsusetaotluses, ja avaldab oma lõplikus otsuses oma lõpliku seisukoha, mis tugineb kõikidele kogutud tõenditele ja mis kujundati pärast menetlusosaliste kõikide argumentide kaalumist, olenemata sellest, kas tõendid koguti ja argumendid esitati enne eelotsusetaotluse esitamist või pärast eelotsuse saamist?
3. Kui esimesele küsimusele vastatakse, et menetluse jätkamine on liidu õigusega kooskõlas, siis kas sellisel juhul on liidu õigusega kooskõlas, kui kohus otsustab põhikohtuasja menetlemise jätkamisest loobuda ja ennast asjaga seotuse tõttu taandada, kuna menetluse jätkamine riikliku liikmesriigi õigust, mis kaitseb menetlusosaliste ja õigusemõistmise huve suuremal määral? Nimelt, kui taandamine on vajalik seetõttu, et:
- eelotsusetaotluse esitanud kohus on eelotsusetaotluse raames enne oma lõpliku otsuse tegemist avaldanud asja kohta esialgse seisukoha, mis on küll lubatav liidu õiguse kohaselt, kuid ei ole lubatav liikmesriigi õiguse kohaselt;
 - eelotsusetaotluse esitanud kohus kujundaks oma lõpliku seisukoha kahes otsuses, mitte ühes (kui lähtuda sellest, et eelotsusetaotlus ei ole esialgne, vaid lõplik seisukoht), mis on küll lubatav liidu õiguse kohaselt, kuid ei ole lubatav liikmesriigi õiguse kohaselt?“

Eelotsuse küsimuste analüüs

Esimene küsimus

- 14 Oma esimese küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas ELTL artiklit 267 ja kodukorra artiklit 94, koosmõjus harta artikli 47 teise lõigu ja artikli 48 lõikega 1, tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus siseriikliku õiguse säte, mida tõlgendatakse nii, et see kohustab eelotsusetaotluse esitanud kohut end menetletavas kohtuasjas taandama seetõttu, et ta esitas eelotsusetaotluses kohtuasja faktilise ja õigusliku raamistiku.
- 15 Kõigepealt tuleb meenutada, et ELTL artiklis 267 ette nähtud eelotsusetaotluse menetlus on Euroopa Liidu kohtusüsteemi alustala, mille eesmärk on Euroopa Kohtu ja liikmesriikide kohtute vahelise dialoogi loomise teel tagada liidu õiguse tõlgendamise ühtsus, võimaldades seeläbi tagada ka selle järjepidevuse, täieliku õigusmõju ja autonoomsuse ning lõpuks ka aluslepingutega kehtestatud õiguse ainuomase olemuse (vt arvamus 2/13, 18.12.2014, EU:C:2014:2454, punkt 176 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 16 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on ELTL artiklis 267 sätestatud menetlus Euroopa Kohtu ja siseriiklike kohtute koostöö vahend, mille abil annab Euroopa Kohus siseriiklikele kohtutele liidu õiguse tõlgendusi, mida siseriiklikud kohtud vajavad nende menetluses olevate vaidluste lahendamiseks (vt kohtumäärused, 8.9.2011, Abdallah, C-144/11, ei avaldata, EU:C:2011:565, punkt 9 ja seal viidatud kohtupraktika, ning 19.3.2015, Andre, C-23/15, ei avaldata, EU:C:2015:194, punkt 4 ja seal viidatud kohtupraktika, ning kohtuotsus 6.10.2015, Capoda Import-Export, C-354/14, EU:C:2015:658, punkt 23).

- 17 Samuti on välja kujunenud kohtupraktika, mille kohaselt annab ELTL artikkel 267 siseriiklikule kohtule kõige suurema pädevuse asja saatmiseks Euroopa Kohtusse, kui ta leiab, et tema lahendada olevas asjas on tekkinud küsimusi, mis nõuavad liidu õigusnormi tõlgendamist või selle kehtivuse hindamist, mis on vajalik menetluses oleva asja lahendamiseks. Siseriiklikul kohtul on ka vabadus kasutada seda pädevust menetluse mis tahes hetkel, mida ta loeb sobivaks (vt kohtuotsused, 5.10.2010, Elchinov, C-173/09, EU:C:2010:581, punkt 26 ja seal viidatud kohtupraktika, ning 11.9.2014, A, C-112/13, EU:C:2014:2195, punkt 39 ja seal viidatud kohtupraktika). Nimelt on ainult siseriiklikul kohtul pädevus otsustada, millal on sobivaim hetk Euroopa Kohtult eelotsuse küsimiseks (vt kohtuotsused, 15.3.2012, Sibilio, C-157/11, ei avaldata, EU:C:2012:148, punkt 31 ja seal viidatud kohtupraktika, ning 7.4.2016, Degano Trasporti, C-546/14, EU:C:2016:206, punkt 16).
- 18 Vajadus anda liidu õiguse tõlgendus, millest oleks küsimuse esitanud siseriiklikule kohtule kasu, eeldab, et siseriiklik kohus määratleb faktilise ja õigusliku raamistiku, millega seoses eelotsusetaotluse küsimused on esitatud, või vähemalt selgitab faktilisi asjaolusid, millega seoses need küsimused tõusetuvad (vt kohtumäärused, 8.9.2011, Abdallah, C-144/11, ei avaldata, EU:C:2011:565, punkt 10 ja seal viidatud kohtupraktika, ning 19.3.2015, Andre, C-23/15, ei avaldata, EU:C:2015:194, punkt 5 ja seal viidatud kohtupraktika, ning kohtuotsus, 10.3.2016, Safe Interenvíos, C-235/14, EU:C:2016:154, punkt 114).
- 19 Need eelotsusetaotluse sisu nõuded on otsesõnu esitatud kodukorra artiklis 94 ning eelotsusetaotluse esitanud kohus peab ELTL artikli 267 alusel koostöö tegemisel neid teadma ja nendest rangelt kinni pidama (vt kohtumäärus, 3.7.2014, Talasca, C-19/14, EU:C:2014:2049, punkt 21).
- 20 Lisaks on selge, et eelotsusetaotluses esitatud teave võimaldab mitte üksnes Euroopa Kohtul anda kasuliku vastuse, vaid annab ka liikmesriikide valitsustele ja teistele huvitatud isikutele võimaluse esitada Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 23 alusel oma seisukohad, ja et Euroopa Liidu Kohtul tuleb kontrollida, et see võimalus oleks tagatud, võttes arvesse, et viidatud artikli alusel toimetatakse huvitatud isikutele kätte üksnes eelotsusetaotlused (vt kohtumäärus, 8.9.2011, Abdallah, C-144/11, ei avaldata, EU:C:2011:565, punkt 11 ja seal viidatud kohtupraktika, ning kohtuotsus, 10.3.2016, Safe Interenvíos, C-235/14, EU:C:2016:154, punkt 116).
- 21 Lõpuks võib teabe puudumine faktilise ja õigusliku raamistiku kohta olla eelotsusetaotluse ilmse vastuvõetamatus põhjus (vt selle kohta kohtumäärused, 8.9.2011, Abdallah, C-144/11, ei avaldata, EU:C:2011:565, punkt 12, 4.7.2012, Abdel, C-75/12, ei avaldata, EU:C:2012:412, punktid 6 ja 7, 19.3.2014, Grimal, C-550/13, ei avaldata, EU:C:2014:177, punkt 19, ning 19.3.2015, Andre, C-23/15, ei avaldata, EU:C:2015:194, punktid 8 ja 9).
- 22 Esitades eelotsusetaotluses põhikohtuasja faktilise ja õigusliku raamistiku, täidab eelotsusetaotlust esitav kohus – nagu Sofiyski gradski sad (Sofia linnakohus) – lihtsalt ELTL artiklist 267 ja kodukorra artiklist 94 tulenevaid nõudeid.
- 23 Neid asjaolusid arvestades täidab eelotsusetaotluse esitanud kohus põhikohtuasjaga seotud faktilise ja õigusliku raamistiku eelotsusetaotluses äramärgimisel – nagu seda tegi siseriiklik kohus põhikohtuasjas – koostöö nõuet, mis on eelotsusetaotluse esitamise mehhanismi lahutamatu osa, ning see iseenesest ei saa rikkuda harta artikli 47 teises lõigus sätestatud õigust õiglasele kohtulikule arutamisele ega harta artikli 48 lõikega 1 tagatud süütuse põhimõtte austamise õigust.
- 24 Käesolevas asjas tuleneb NPK artikli 29, nagu seda tõlgendab Varhoven kasatsionen sad (kassatsioonikohus), ja eetikakoodeksi punktide 2.3, 7.3 ja 7.4 ühisest kohaldamisest, et kui Bulgaaria kohunik esitab eelotsusetaotluses põhikohtuasja faktilise ja õigusliku raamistiku, siis käsitatakse seda esialgse seisukoha avaldamisena selle kohtuniku poolt, mis toob endaga kaasa mitte ainult tema taandamise ja lõpliku otsuse tühistamise, vaid ka kohtuniku distsiplinaarrikkumise tuvastamiseks tema suhtes distsiplinaaraja algatamise.

- 25 Sellest tuleneb, et niisuguse siseriikliku õigusnormi nagu see, mida tuleb kohaldada põhikohtuasjas, võimalik tagajärg on see, et siseriiklik kohus eelistab Euroopa Kohtule eelotsusetaotlust mitte esitada, et vältida kas enda taandamist ja distsiplinaarkaristuse kandmist või vastuvõetamatu eelotsusetaotluse esitamist. Seega rikub see norm ELTL artikliga 267 liikmesriigi kohtutele antud õigusi ja järelikult kahjustab ka eelotsusetaotluste esitamise mehhanismi abil loodud Euroopa Kohtu ja siseriiklike kohtute koostöö tõhusust.
- 26 Arvestades kõiki eespool esitatud kaalutlusi tuleb esimesele küsimusele vastata, et ELTL artiklit 267 ja kodukorra artiklit 94, koosmõjus harta artikli 47 teise lõigu ja artikli 48 lõikega 1, tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus siseriikliku õiguse säte, mida tõlgendatakse nii, et see kohustab eelotsusetaotluse esitanud kohut end menetletavas kohtuasjas taandama seetõttu, et ta esitas eelotsusetaotluses kohtuasja faktilise ja õigusliku raamistiku.

Teine küsimus

- 27 Oma teise küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas liidu õigust ja muu hulgas ELT artiklit 267 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus see, et pärast eelotsuse tegemist ei muuda eelotsusetaotluse esitanud kohus eelotsusetaotluses tuvastatud faktilisi ja õiguslikke asjaolusid, või vastupidi see, et pärast eelotsuse kuulutamist kuulab see kohus uuesti ära pooled ja teeb uusi menetlustoiminguid, mille tõttu võib ta olla sunnitud neid tuvastatud asjaolusid muutama.
- 28 Selle kohta tuleb meenutada, et vastavalt väljakujunenud kohtupraktikale nõuab ELTL artikkel 267, et eelotsusetaotluse esitanud kohus tagaks Euroopa Kohtu antud liidu õiguse tõlgenduse täieliku õiguspõhjust (vt selle kohta kohtuotsus, 5.4.2016, PFE, C-689/13, EU:C:2016:199, punktid 38–40 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 29 Samas ei nõua see artikkel ega ükski teine liidu õiguse säte, et eelotsusetaotluse esitanud kohus peaks pärast eelotsuse kuulutamist muutma eelotsusetaotlusega seoses tuvastatud faktilisi ja õiguslikke asjaolusid. Samuti ei keela ükski liidu õiguse säte sel kohtul muuta pärast eelotsust oma hinnangut, mille ta on andnud asjassepuutuva faktilise ja õigusliku raamistiku kohta.
- 30 Arvestades eespool esitatud kaalutlusi tuleb teisele küsimusele vastata, et liidu õigust, sealhulgas ELT artiklit 267 tuleb tõlgendada nii, et see ei nõua ega ka keela seda, et eelotsusetaotluse esitanud kohus kuulab pärast eelotsuse kuulutamist uuesti ära pooled ja teeb uusi menetlustoiminguid, mille tõttu võib ta olla sunnitud muutma eelotsusetaotlusega seoses tuvastatud faktilisi ja õiguslikke asjaolusid, tingimusel, et see kohus tagab Euroopa Kohtu antud liidu õiguse tõlgenduse täieliku õiguspõhjust.

Kolmas küsimus

- 31 Kolmandas küsimuses soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas liidu õigust tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus see, et ta kohaldab siseriiklikku õigusnormi nagu see, mida käsitletakse põhikohtuasjas, mille suhtes on tuvastatud, et see on liidu õigusega vastuolus, sest see norm tagab menetlusosaliste põhiõiguste kõrgema kaitse.
- 32 Selle kohta tuleb kõigepealt märkida, et nõustuda ei saa eeldusega, millele see küsimus tugineb, st et siseriiklik norm kaitseb rohkem õigustatud isiku õigust õiglasele kohtulikule arutamisele harta artikli 47 teise lõigu tähenduses. Nimelt, nagu märgitud käesoleva kohtuotsuse punktis 23, ei riku seda põhiõigust iseenesest see, et eelotsusetaotluse esitanud kohus tõi vastavalt ELTL artikli 267 ja kodukorra artikli 94 nõuetele eelotsusetaotluses esile põhikohtuasjaga seotud faktilise ja õigusliku raamistiku. Seetõttu ei saa järeldada, et sellest normist eelotsusetaotluse esitanud kohtule – kes selle taotluse raames niisuguse raamistiku esitab – tulenev taandamiskohustus aitab kaasa selle õiguse kaitse tagamisele.

- 33 See täpsustus tehtud, tuleb ka meenutada, et väljakujunenud praktikast nähtub, et eelotsusemenetluses tehtud Euroopa Kohtu otsus on käsitletavate liidu institutsioonide aktide tõlgenduse või kehtivuse küsimustes liikmesriigi kohtule põhikohtuasja lahendamisel siduv (vt kohtuotsused, 20.10.2011, Interedil, C-396/09, EU:C:2011:671, punkt 36 ja seal viidatud kohtupraktika, ning 5.4.2016, PFE, C-689/13, EU:C:2016:199, punkt 38).
- 34 Lisaks tuleb toonitada, et vastavalt väljakujunenud kohtupraktikale on liikmesriigi kohus, kes oma pädevuse piires kohaldab liidu õigusnorme, kohustatud tagama nende normide täieliku õigusmõju, jättes vajaduse korral omal algatusel kohaldamata mis tahes siseriikliku õigusakti sätte, mis on vastuolus liidu õigusega, ilma et ta peaks taotlema või ootama nende sätete eelnevat kehtetuks muutmist seadusandlikul teel või muu põhiseadusliku menetluse kaudu (vt kohtuotsused, 20.10.2011, Interedil, C-396/09, EU:C:2011:671, punkt 38 ja seal viidatud kohtupraktika; 4.7.2015, Kernkraftwerke Lippe-Ems, C-5/14, EU:C:2015:354, punkt 32 ja seal viidatud kohtupraktika, ning 5.4.2016, PFE, C-689/13, EU:C:2016:199, punkt 40 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 35 Lõpuks on oluline lisada, et liidu õiguse tõlgenduse täieliku õigusmõju tagamise nõue hõlmab siseriiklike kohtute kohustust vajaduse korral muuta väljakujunenud kohtupraktikat, kui see põhineb siseriikliku õiguse tõlgendusel, mis ei ole kooskõlas liidu õigusega (vt selle kohta kohtuotsus, 19.4.2016, DI, C-441/14, EU:C:2016:278, punkt 33 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 36 Sellest tuleneb, et käesolevas asjas on eelotsusetaotluse esitanud kohtul kohustus tagada ELTL artikli 267 täielik õigusmõju, jättes vajaduse korral NPK artikli 29 – nagu seda tõlgendab Varhoven kasatsionen sad (kassatsioonikohus) – omal algatusel kohaldamata, kuna see tõlgendus ei ole liidu õigusega kooskõlas (vt selle kohta kohtuotsus, 19.4.2016, DI, C-441/14, EU:C:2016:278, punkt 34).
- 37 Arvestades eespool esitatud kaalutlusi tuleb kolmandale küsimusele vastata, et liidu õigust tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus põhikohtuasjas käsitletava siseriikliku õigusnormi kohaldamine liikmesriigi kohtu poolt, kuna on tuvastatud, et see on liidu õigusega vastuolus.

Kohtukulud

- 38 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (suurkoda) otsustab:

- 1. ELTL artiklit 267 ja Euroopa Kohtu kodukorra artiklit 94, koosmõjus Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikli 47 teise lõigu ja artikli 48 lõikega 1, tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus siseriikliku õiguse säte, mida tõlgendatakse nii, et see kohustab eelotsusetaotluse esitanud kohut end menetletavas kohtuasjas taandama seetõttu, et ta esitas eelotsusetaotluses kohtuasja faktilise ja õigusliku raamistiku.**
- 2. Liidu õigust, sealhulgas ELT artiklit 267 tuleb tõlgendada nii, et see ei nõua ega ka keela seda, et eelotsusetaotluse esitanud kohus kuulab pärast eelotsuse kuulutamist uuesti ära pooled ja teeb uusi menetlustoiminguid, mille tõttu võib ta olla sunnitud muutma eelotsusetaotlusega seoses tuvastatud faktilisi ja õiguslikke asjaolusid, tingimusel, et see kohus tagab Euroopa Liidu Kohtu antud liidu õiguse tõlgenduse täieliku õigusmõju.**
- 3. Liidu õigust tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus põhikohtuasjas käsitletava siseriikliku õigusnormi kohaldamine liikmesriigi kohtu poolt, kuna on tuvastatud, et see on liidu õigusega vastuolus.**

Allkirjad